

WOORD VOORAF

Ann OLAERTS

Kan kunst de wereld redden? De centrale vraag van Antwerpen '93 geeft aan waar het voor velen in de podiumkunsten in de jaren negentig om gaat. Een nieuw engagement dringt zich op. Zowel binnenlandse als buitenlandse gebeurtenissen zijn mogelijke aanleidingen voor maatschappijkritische creaties. Het lijkt meer dan ooit relevant via kunst een reactie te geven op de actualiteit. Dit keer wordt zowel in vorm als in inhoud een antwoord geboden op wat rondom ons gebeurt. Naast het ontstaan van multicultureel werk en het zogenoemde 'nieuwe politieke theater', heeft deze nieuwe houding zijn weerslag op de manier van werken. De acteur staat centraal en neemt zijn verantwoordelijkheid in het creatieproces op.

Hoe divers en verscheiden de resultaten ook zijn, een ding staat vast: de jaren negentig worden getekend door professionalisering. Het ontstaan van het Podiumkunstendecreet in 1993 gaf eindelijk antwoord op de vraag om het beleid aan het podiumveld aan te passen. Naast theater worden zowel de kunstencentra, dans als muziektheater gehonoreerd als categorie in het decreet en krijgen zo vaste voet in de Vlaamse podiumgrond. Verschillende kunstvormen vinden elkaar steeds meer in transdisciplinaire projecten. Ook de nieuw ontstane gezelschappen/collectieven krijgen de kans hun werking uit te bouwen. Een nieuwe generatie dient zich aan.

Hoewel de jaren negentig nog erg verweven zijn met de wonderlijke jaren tachtig en uiteraard de hedendaagse podiumkunsten loont het de moeite enkele tendensen te onderscheiden. Een eenduidige analyse van deze jaren is niet te maken, maar enkele aanzetten raken opmerkelijke veranderingen in het podiumveld aan. Moet de jonge generatie negentigers opboksen tegen de alomtegenwoordige pilaren van de Vlaamse golf? Welke functie krijgt tekst in deze stroom van vernieuwing? Leidt consolidering ook tot institutionalisering? Komen de stadstheaters eindelijk in beweging?

Inhoud van Documenta

Een inleidend artikel schetst belangrijke gebeurtenissen en premières in de jaren negentig. Vervolgens gaat Luk Van den Dries in op de collectieven die deze periode een aparte kleur geven.

Het derde artikel maakt een analyse van de werking van de stadstheaters. In welke mate kunnen ze de achterstand die ze in de jaren tachtig opliepen, inhalen en zijn gezelschappen als Blauwe Maandag Cie een beter alternatief?

Nadien gaan we over naar een overzicht van het jeugdtheater. Opvallend is de maatschappelijke evolutie waarin het kind aan ontzag en respect wint, wat resulteert in een theater waarin het kind een belangrijker rol krijgt toebedeeld.

Dans blijkt ook in de jaren negentig een cruciale rol in te nemen. Zowel gevestigde waarden in het danslandschap als nieuwe choreografen zorgen wederom voor een vernieuwing in de dans.

Vervolgens gaan we na welke effecten het nieuwe decreet heeft op de kunstencentra. Hun plaats binnen het decreet brengt in eerste instantie meer verantwoordelijkheden met zich mee, maar de werking blijkt toch een groot succes.

Ten slotte zoomen we in op het multiculturele verhaal in de Vlaamse podiumkunsten in de jaren negentig. De 'andere' kunstenaar moet opboksen tegen veel vooroordelen en structurele obstakels, maar tegelijkertijd lijken meer en meer instellingen zich bezig te houden met diversiteit.

Na drie boeiende en intensieve jaren van het erfgoedproject Toneelstof droeg Thersites de fakkel voor de vierde editie over aan VTi. Wij zijn de bezielers van dit project dankbaar dat zij het stof hebben weggehaald van onze recente theatergeschiedenis. Samen met deze vierde editie worden veertig jaar podiumkunsten-geschiedenis in woord en beeld gebracht. Na deze vierde editie laten we de huidige format los (dvd en publicatie) maar blijven de filosofie van Toneelstof trouw door op regelmatige basis beeldmateriaal te ontsluiten, nieuwe interviews af te nemen en pertinente analyses te bestellen. Want de wortels van onze geschiedenis graven alsmäär dieper en leggen steeds meer onvermoede verbanden bloot. We koesteren Toneelstof en kijken nieuwsgierig naar de toekomst.

Meer info over het erfgoedproject Toneelstof, plus alle getranscribeerde video-interviews, is te vinden op www.toneelstof.be